

**Mechanismum venae azygae pleuritidis causam / ... proponit auctor
Franciscus Frider. Tittmann.**

Contributors

Tittmann, Franz Friedrich.
Loescher, Martin Gotthelff, -1735.
Universität Wittenberg.

Publication/Creation

Vitembergae : Literis viduae Gerdesiae, [1724]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/ms3bs9q9>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Q. D. B. V.

MECHANISMVM
VENAE AZYGAE
PLEVRITIDIS
CAVSAM

PRAESIDE

D. MART. GOTTHELFF
LOESCHERO

YS. PROF. PVBL. ORD. MED. EXTRAORD.
EIVSDEMQUE FACULT. ASSESS. NEC NON SEREN.
DVC. SAXO-VINAR. PHYS. PROV.

PRO

GRADV DOCTORALI OBTINENDO

IN AUDITORIO MAIORI

AD DIEM XI. IUL. A. M DCCXXIV.

PVBLICE DISPUTANDVM PROPONIT

A V C T O R

FRANCISCVS FRIDER. TITTMANN
DRESDENSIS.

VITEMBERGAE, LITERIS VIDVAE GERDESIAE

MUSIUM

PLATE 2

MA 2 V A 3

BRASSIDE

MART. GOTTFEL

LOESCHER

YS. PROJ. PUBL. ORD. MED. EXTR. A. G.

DVC. SAUGO-VINAR. PAYS. ROY.

PRO

RAIDA DOCTORALI OBTINEND

AD DIEM XLV. A. M. DCC. XLV.

ANCISSVS FRIDR TITMAN

2124702900

DE
MECHANISMO
VENAE
AZYGAE
PLEVRITIDIS CAUSA.

PROOEMIUM.

Supervacaneum fere institutum posset videri, quibus tot de Pleuritide dissertationes, tot Practicorum capita, tot opiniones pro & contra defensæ quotidie ante oculos versantur. Sed enim vero, quo accuratius res investigantur medicæ, hoc plures se offerunt veritates incogni-

tæ, quas solertissimorum Anatomicorum assidua corporis humani perscrutatio detegit, & ad commodiorem certioreque Pathologiæ explicationem & demonstrationem viam quam optime monstrat. Pleuritis ipsa exempli instar loquetur. Quotquot enim fere ex antiquioribus perinde ac recentioribus auctores evolvuntur, multa posteritati perscrutanda reliquerunt, quandoquidem cum maxime tum quoad sedem ac locum affectum, tum quoad phænomenorum explicationem differunt, imo diversos affectus sæpissime confundunt. Non in adducenda disceptatione de loco affecto in pleuritide nimis prolixus ero, quæ *Manelfo*, *Gvelfalioni*, & *Baldo* Profess. Gymnas. Rom. florentis nec non *Moravio* Prof. Lut. Paris. elapso seculo intercessit, quippe qui, auctoritate *Hippocratis*, *Herophili*, *Petronii*, *Plateri*, *Cagnati* inducti, nullam Pleuritidem a membranæ costas succingentis inflammatione, sed a dimidiati pulmonis incendio, omnem excitari, contenderunt.

Hi, uti divi senis mentem quibusdam in locis minus recte sunt interpretati, sic in explicatione
tione

tione rem inexplicatam fere tradiderunt; ita, ut mirandum, quanta ex præconceptis opinionibus sibi formaverint dubia. Antiquiores equidem excusationem merentur, circulo sanguinis tunc temporis ignoto, quapropter ipsis fluxiones multæ imaginariæ negotium faceffiverunt. Supra dicti vero Itali, nisi pro scopo habuissent, auctoritatem venerandi Parentis vindicare, haud immerito culparentur, cum plures Medicorum, inprimis vero *Riverium*, *Sennertum*, aliosque habuerint coævus, qui magis sobrie, & causam proximam, & partem affectam, & modum invasionis designaverunt. Obtinuit eorum sententia hucdum certa ratione in scholis Practicorum dignissimam fidem; pace tamen omnium liceat mihi asserere, accuratissimam descriptionem venæ sine pari *Cl. Jo. Mar. Lancisi* in Epistola ad *Cl. Morgagnium* de eadem firmissimum nobis pleuritidis theoriæ posuisse fundamentum. Qui locus tanti mihi visus fuit, ut, specimen Academicum editurus, paulo sollicitiorem de eo investigationem instituerem, atque ostenderem, tam ab antiquioribus in explicanda pleuritidis ratione multa omissa esse, tam a viro modo

laudato, elegantem materiam nobis subministratam, in qua solertia nostra haud præter rem exerceretur.

I.

Rationum igitur ex venæ illius Mechanismo peculiari atque structura notabili inferendarum probabilitatem, & in pathologia Pleuritidis explicanda utilitatem inquisitis, nobis ante omnia curiosa Clar. Viri Venæ Azygæ descriptio erit recensenda. Locata videlicet est vena, Græcis azygos dicta, in homine intra thoracem ad radices costarum versus dextrum vertebrarum latus, & more cæterarum venarum, valvulis munita, a septo transverso inter pleuræ membranam sursum progreditur, atque in ascensu e singulis intercostalibus musculis, tam dextris, quam sinistris, ramos, ut & ex bronchiis bronchiales Ruyschianos accipit, tandemque insignem truncum constituens, curvo itinere, sive paululum in arcum flexo, supra tubum asperæ arteriæ inter quartam ut plurimum & quintam dorsi vertebram assurgit, ac sanguinem, quem convehit, universum ingerit intra superiorem cavam, quo loco nondum pericardium ingres-
sa

sa eidem asperæ arteriæ incumbit ac firmiter adhæret. Venulas a tribus vel quatuor superioribus costis, quanquam sint, qui negent, revera accipit, tribus nimirum furculis in unum cœuntibus, & quasi per communem canalem sanguinem e musculis primarum costarum ad eandem regerentibus. Sic quoque versus latus sinistrum insignis sæpius ramus venæ azygæ officium præstans, in fœmellis inprimis longiori thorace gaudentibus, fuit observatus, superne non cum vena cava, sed subclavia, inferne per ultimum ramulum cum vena sine pari dextra, copulatus; hemiazygus ideo dictus, quod tantum a sex superioribus intercostalibus spatiis reducit sanguinem, inferiores vero rami cum dextra vena uniuntur.

II.

Situm venæ nostræ æque ac divaricationem anastomosis curiosa sequitur, quam *Sylvius*, *Fallopius*, *Vesalius*, *Eustachius*, alii, jam tum elegantissime demonstrarunt. Sicut & illud docte exposuerunt, germina venæ sine pari tum superne, per ipsius sterni cartilagines in externos pecto-

pectoris musculos divaricari, atque cum mammariis conspicua anastomosi copulari, tum prope dorsi vertebrae in posteriores, ac laterales externas partes usque ad membranam adiposam produci, tum demum inferne ad lumbares quoque musculos deferri, ac, superato diaphragmate, eadem germina in latere sinistro sæpe cum vena emulgente, in dextro frequenter cum cava aut recurrenate a testibus; imo juxta Auctorem nostrum, azygam cum uterinis vasculis interdum concurrere. Intimior hæc connexio monstravit ipsi reciprocum fluxum liquorum, tum a cava atque ab emulgente sursum in azygam, quam ab hujus externis furculis deorsum in cavam & emulgentem.

III.

Non vasa vero sangvifera solum inter se, sed & cum nervis arctissimum in pectore habere nexum, acute idem *Lancisus* deprehendit, quippe quod nimirum nervi per interiora thoracis, & dorsi costas inter pleuræ membranas, ad diaphragma usque decurrentes, supra ramos venæ azygæ utrinque erratico flexu & geminatis plerumque, hederæ instar, claviculis perreptent, variis-

variisque in locis cum caudice venæ azygæ & ramis intercostalibus amplexu sese permisceant. Ab arctiori hoc nervorum & venarum amplexu, ulterius ad orificium azygæ admirandum in venam cavam dehiscens, deductus fuit, ubi membranofum fornicem inosculationis venæ, musculari quodam semicirculo valide munitum, & nervo ex intercostalium ramis instructum detexit, imo crebriori demonstratione inventi veritatem in cunctis cadaveribus dissectis confirmavit. Quod, sicut res est haud levis momenti, ita nec minus notatu est dignissima connexio, vel per poros, vel per tubulos venæ sine pari cum trachea. Ubi nempe versus venam cavam super asperam arteriam in arcum flectitur vena azygos, ibi arctissime per validas fibras & minuta vasa, ad interiora usque penetrantia, cum illa arteria est connexa. Quod autem via in illam pateat, per memoratum eundemque fibrosum nexum, aperuit liquidorum transitus, quæ per flatum excitatis bullis, e minimis orificiis auctore *Lancisio* rorare animadvertuntur.

IV.

Ordo rei jam postularet, ut similem pleuræ subjungerem descriptionem. Sed quando structura anatomica in vulgus nota est, operosiori explanatione membranæ illius equidem potero supersedere, talem exhibiturus tantum, qualem rei exigit necessitas, hoc est paulo concisior: membranam nimirum esse lævem, tenuem, compactam, ex duplici lamella constantem, & totum thoracem investientem, duos quasi sacculos in medio mediastinum constituentes efformantem, ex *Ruyschiana* detectione arteriis & venis capillaribus, nec non nervulis gaudentem, certum est, nobisque in præsentī satis. Interim brevis hæc descriptio ansam supeditat dubitandi, an priscae sententiæ de inflammatione hujus membranæ per omnia calculum addere debeamus? Non equidem inficior, inflammari posse membranam hanc, & quidem sympathice, utpote gnarus, substantiæ ejus inesse vasa capillaria stasium & inflammationum capacia. Sed enim vero hanc solam non tanti esse momenti, ut gravissima ejusmodi symptomata

mata, nedum pleuritidem, producere possit, ex eo asserere ante omnia ausim, quod in omnibus inflammationibus non tantum receptivitatis & capacitatis partium, nec non dispositionis ex structura, sed & quantitatis materiæ congestæ sanguinæ, & feri per naturæ pulsus affluentis, maxima ratio sit habenda. Quis enim practi-
corum celebriorum inflammationem, quoad ego doctus sum, peritonæi tradidit? cum tamen, juxta recentiores anatomicos, etiam sit membrana ejusdem structuræ, tenuis nempe, densa, polita, lubrica, multis vasis sangviferis ab epigastricis, mammariis, lumbaribus, & diaphragmaticis, nec non similibus nervis intertexta.

V.

Non enim obstat, quod, cum in dissectionibus corporum defunctorum ex inflammatione vel musculorum abdominis, vel visceris cujusdam nobilioris, in regione adjacente sæpissime macula quædam rubens offendatur, inde argui possit, ubi rubor, ibi inflammatio, quandoquidem plura signa pathognomonica, uti inprimis tumor, tensio, calor auctus, requiritur, præfer-

tim cum ipsæ erysipelaceæ inflammationes membranis alias fere solis competentes, hæc sibi exposcant primaria signa, consentiente *Langio*, reliquis haud sepositis. Quid quod nulla, quantum mihi constat, in scholis Practicorum erysipelacea membranarum interiorum uere talis inflammatio inveniatur. Quod ipsum tamen non negauerim de membranis, quæ alius plane sunt structuræ, & quasi compositæ, quales sunt tunicæ intestinorum, cutis, dura mater, albuginea, diaphragma &c. Hæ namque fibras modo laxiores, succulentiores, modo maiorem vaforum sanguiferorum & lymphaticorum copiam habent, humorumque faciliorem æstum patiuntur, adeoque ab incendiis inflammatoriis non sunt excludendæ. Apparet igitur exinde, membranas simplices, compactas, densas, non ita facile solas, ut hætenus putarunt, inflammationibus gravioribus esse obnoxias, sed potius incendia in partibus vicinis musculosis, vel vasculis, haud ita minimis initium capere, & sic ipsas in consensum rapi. Venit mihi in mentem hic objectionis alicujus, quæ ab inflammatione membranæ pulmonum exterioris, in Peripneumonia
peti

peti posset. Antiquiores enim existimarunt, inflammationem illam esse erysipelaceam, & mere superficialem. At *Cl. Stahl* hunc nodum solvit, cum ad experientiam provocat, qua in cadaveribus ex Peripneumonia neglecta defunctis, profunda stasis sangvinis, in meditullio pulmonis, sit deprehensa, atque exinde concludit, peripneumoniam inflammationem, totam potius pulmonum implere substantiam, quam circa solum ambitum exteriorem hærere. Hinc firma adhuc manet sententia nostra, membranas simplices, sua natura, vix inflammari posse.

VI.

His ita pensitatis, quæ a majoribus nostris inflammationi pleuræ sunt adscripta, ea stagnationi sangvinis in vena azyga ejusdemque ramis majori jure attribuemus, ita, ut non pleuram, sed venam modo dictam, causam Pleuritis subministrare asseveremus. Quantum igitur ad argumenta theses nostræ attinet, ante omnia monemus, in schemate Phlegmonum generali nos a parte recentiorum stare, & illas congestionibus & subsequentibus stagnationi-

bus sanguineis, in locis pro dispositione ætatum, hæmorrhagiis consuetis assignare. Propterea primo patet ex data descriptione, Venam azygam cum ramis unicum esse vas venosum, per omnia thoracis latera divaricatum, & ex universo ambitu sanguinem ad receptacula majora revehens; quid mirum igitur, si statuamus, quod, tum propter structuram peculiarem, tum nimiam congestionem & humorum allapsum, in prædispositis subjectis, vel partialis, vel totalis, stagnatio suboriri queat.

VII.

Præprimis vero singulare quicquam in eo latere videtur, quod natura, alias compendii amans, peculiarem quendam truncum, sanguinem revehentem, duxerit necessarium; ramos enim intercostales breviori via ad modum articularum cavæ annectere, ipsi peræque possibile fuisset. Sed, sapientissimam hanc efformationem ideo factam, arbitror, ne ramuli illi minores, horizontaliter fere siti, & pondusculo venæ majoris molem minime æquantes, nimis gravem paterentur renixum, sed potius, vi omnium vaso-

vasorum in communi azygæ alveo unita, vehementiori ac celeriori fluxu, sanguis in truncum cavæ superiorem reduceretur. *Lancisius* haud vulgarem hac ex parte fovet opinionem, sentiens, sanguinem intercostalem alternis respirationis motibus, & musculis huic muneri ancillantibus inservire debere, & propterea diuturniori circulo opus esse. Connexis autem ramis cum trunco cavæ inferiori in homine erecto, fieri non potuisset, quin sibi invicem fuissent impedimento, naturam itaque quam optime perspexisse, in cava superiori, propter sanguinem proprio pondere velocius illabentem, & versus præcordia descendentem, tum per sanguinis costalis affusionem, tum per valvulæ genus, ab *Eustachio* prope cordis auriculam apud homines indicatum, injectam remoram multum commodi præstare.

VIII.

Adducta hæcce non minus sunt utilia, quam curiosissima, atque in explicatione pathologica, viam pandunt ad demonstrationem congestionum sanguinearum, circa ambitum totius pectoris & imprimis venam azygam, facillimo modo

modo exinde probandarum, si modo attendamus, juxta *Hippocratem* eas subjectis competere ætatem agentibus juvenilem, in pueritia narium hæmorrhagiis spontaneis assuetis. Enimvero, his suppressis, majori copia sanguis de capite proruit, ac deinceps venis ad retardationem fluxus sibi subordinatis, cum utraque ex hominis statu plethorico insigniter turgeat, minor omnino majori cedere & fluxum sufflammando vim sibi cogitur inferre; arteriæ vero intercostales, officio suo interea fungentes, sanguinem pressione in venas promovent, qui, coærvatus & in refluxu impeditus, tonum vasorum relaxat, & stases necessario excitat.

IX.

Nemo autem sibi persuadeat, ac si naturæ vitio voluissimus vertere, quod per ejusmodi venarum constructionem statui præternaturali ad stases hæc noxias producendas, manus veluti obtulisset: enimvero, quis naturæ vias efformanti, Plethoræ præparationem insimul attribuet? cum hæc, ipsi alias infensissima, invictæ quasi, a rebus extrinsecis, nimirum lautiori
diæta,

diæta, & vita sedentaria, multisque aliis plerumque obtrudatur, quapropter in statu secundum naturam, hæc subordinatio haudquaquam est exposita periculo, dummodo a causa externa & remotiori nullum ipsi inferatur.

X.

Porro memoratæ stases ex noviter demonstrato inosculationis semicirculari fornice musculofo, mirandum fane, quantum illustrentur. Non equidem strictissime determinaturus ero, qualemnam usum specialem præstet; cum inventor istiusmodi officium ita explanet, ut ubi carnosæ fibræ, nervo instructæ, ibi motum edis sit necesse. Fieri igitur constrictiones secundum naturæ indigentiam, ita ut moderatoris instar, & rectoris refluxus sanguinei esse possit. Quod vero ex his modus & causa stagnationum, imo subsequen-
tium inflammationum pleuriticarum in summo gradu elucescat, experientia & autopsya auctoris, qui phlogosi osculum omnino affectum & rubentissimum in nonnullis subjectis detexit, & in cunctis, quæ secuit, veram præsentiam orificii, imo quoque in hemiazyga, non
C absi-

abfimilem fibrosam cum nervis machinam deprehendit. Quomodo vero ex stagnationibus sanguinis hoc constringi inflammarique possit, sequentia monstrabunt.

XI.

Silentio utique meditationem prætereundam minime reor, cur medius venter in ambitu tot insignioribus nervis, tum musculis, tum venis solum inservientibus, fuerit dotatus, cum singuli muscoli intercostales, peculiare quoque habeant ramos nervorum a dorsalibus, quid itaque tum intercostalibus tum phrenicis fuit opus? De eo solertissimus Auctor limatissimum nobis suppeditat iudicium, quia motus thoracis non tantum perenniter sit alternus, sed nonnunquam expediat, illum longe celeriores fieri, atque intendi, id circo providentia naturæ consultum fuisse arbitratur, ut isthæc actio, aliis etiam nervis tum in venas tum in dorsales nervorum ramos immisissis, pro temporum opportunitate adjuvaretur. Operæ igitur erit pretium, ut exponamus, quale in stasi pleuritica, nervi intercostales azygæ ramis quasi circumvoluti, facessant

cessant negotium, stagnationes nimirum aggravando, & gravissimorum in pleuritide dolorum causam suppeditando. Nam, nervos ultra suum tonum absque vitio haud tendi posse, quivis C. H. scrutator affirmabit, hinc vena sine pari ab infarctu sanguineo distensa, cum ejus parietes non sane non relaxari possint, ubi nervosum amplexum, ibi quoque intersectiones & constrictiones patitur, proindeque refluxum & congestum sanguinem inæquali amplitudine eo gravius intercipit, materia vero sanguinea mota equidem, sed non promota, premit & irritat ex nimia distensione nervos, immensos excitat cruciatus, & dolores parit punctorios. De cetero modus, quo isti in vera pleuritide ad scapulam & humeros ascendere & continuari possint, tum ex præmissis, tum venæ azygæ situ, tum ex connexionione nervorum intercostalium cum musculis humeri, sua sponte patet.

XII.

Ut autem hæc, forte non contemnenda, ulterius illustrentur, huc facient, quæ *Lancisio* in dissectis cadaveribus, sæva pleuritide in

peripnevmoniam facessente interemtis, memoratu digna contigerunt observare. Ramos venæ azygæ lateris, quo ægri primum doluerunt, in varices abiisse, id est, ex sanguine, tum sua, tum nervorum culpa subsistente, venas tumefactas, & in nodosas intumescencias elevatas fuisse. Quæ si non resolvi nec discuti possunt, postea in concretiones polyposas, ab Auctore multis vicibus annotatas, nec non in suppurationem partium degenerare solent. Vasa vero pectoris & congestionibus & varicosis extensionibus obnoxias esse, jam tum *Hippocrates* in quibusdam locis recensuit, &, quantumvis accuratiori vasorum & nervorum structura incognita, attamen de tuberculis dictorum vasorum, venis pectoris divulsis, ita ut convulsio facta sit, quæ dolores excitet & pulset, sermonem fecit, ut putarem, nemini secus judicare liberum esse.

XIII.

Restat, ut nunc prosequamur, quamam lege osculum venosum inflammetur, insimul occludatur, atque constringatur. Levissime vero ex præmissis evincitur, distensionem præternatura-

turalem, exacerbationem nervorum, circulo in ipsis læso, & motus inflammatorios satis superque causam porrigere, quod tunicæ equidem, sed non per se, inflammentur, & tonò nervorum excedente, spasmi oriantur. Atque ut occurratur præjudicio, e dictis apparere, nos in omni pleuritide, totalem caudicis venæ sine pari infarctum, & simul per totum ambitum pectoris circulum sanguinis sufflaminatum statuere, monemus; id modo de summo morbi costalis gradu intelligendum, non abnuentes, utrumque ex causa specialissima in loco particulari principium & accrementum sumere posse. Et, quid quæso impedit, quo minus in universum infarctum fieri credamus, cum suppeditata descriptio nobis anastomofin cum vena emulgente, vel cava, imo reciprocum humorum fluxum experimento demonstraverit, ita ut, via versus superiora prohibita, sanguis tamen in tantum versus inferiora, e pectoris latere non affecto deferri possit, nec opus sit, ut circulus vel in pectore, vel etiam in toto corpore, retardetur.

XIV.

Quo præterea magis perspicue deprehendantur omnia, nodus, ex hæcenus receptis Practicorum opinionibus, difficillimæ alias extricationis, de sputi pleuritici præparatione & via evacuante, erit discindendus, id quod eo expeditius consequar, cum *Lancisius* pleraque extricare cœperit, atque hoc ipso operam nobis facilitarit. Pensitet enim quisque, quanta difficultate laboraverit, qua tam longo itinere opus fuit sputo ad viam ejaculantem, cum, vel e latere pectoris in cavitationem transludare debuerit, ut a pulmonibus absorberetur, ibique ad exitum præpararetur, poris tamen foras introspicientibus, nondum satis demonstratis; quanquam *Jo. Valæus*, poros pisum maiusculum amplitudine capientes, & *Plempius* tantos, quibus stilius crassior immitti potuerit, observasse somniant; vel cum finxerunt, quod per vasa sangvifera ad cor, de corde in pulmones delabatur. Quapropter sub hoc respectu multis Practicorum, lobum pulmonum alterutrum in Pleuritide accusantibus posset ignosci, quando eo allaborarunt,

rarunt, ut commodiorem excreationis viam demonstrarent, dum Paradoxon plane fuerit, pulmones non affectos, sputum tamen fundere cruentum.

XV.

Videamus ergo noviter inventam viam *Lancisianam*, patula num sit, & quemadmodum nemo, quantum ego novi, primæ detectionis palmam ipsi præripiet, sic & primus fat accurate modum, quo exeat sputum, demonstravit. In memoriam vero revocandum erit, quod supra, in descriptione de connexionione cum fistula pulmonali, suppeditavimus, venam azygam super unum asperæ arteriæ crus, in arcum versus venam cavam flecti, ibique per validas fibras & minuta vasa arteriæ esse annexam, quæ vasa ad internam tracheæ faciem penetrent, ut Inventori non levem semper injecerint dubitationem, num obscuri lateant aditus, ab azyga intra asperam arteriam inferentes, quos natura in vera pleuritide, seu laterali simplici morbo, per sputum facile desinente, recludat, aperiat, atque sic breviori itinere morbificum humorem per anacatharfin derivet. Quod vero cœci
meatus

meatus pro temporum opportunitate in nobis dehiscant, & morbificæ causæ exitus præparetur, quotidiana ferme praxi comprobatur, natura sibi met ipsi, ad plurimas hæmorrhagias & fluxiones, vias naturaliter occlusas aperiente.

XVI.

Hinc Cl. Auctor adductus, vena cava ligata, injectiones liquorum flatu instituit, una cum mutatione vasorum, modo in cavam, modo in azygam, modo subclaviam injiciendo, & tuto inde collegit, ex azyga meatus hosce longe numerosiores, aut patentiores existere. Si autem quis vim flatu venis illatam accusare velit, is accuset quæso, naturam ipsam in stasibus sanguineis, vasis itentidem distentis, poros vel orificia venarum sibi recludentem. Hisce si nondum contentus esse velit, attendat ulterius, quid de sequentibus judicandum sit, ubi duplici memorata observatione practica confirmat: ægros, benigna pleuritide laborantes, ante quartum diem, janua venæ adhuc clausa, cruentam, postea albam coctam lympham spuentes, ipsam non a profundo pectoris hausisse, & traduxisse, sed
a loco

a loco, quem digito sciscitanti monstrarunt, sub sterno scil. ubi se azyga in cavam aperit. Alterum demonstrat more, qui Romæ invaluit, ubi pleuritide si quis corripitur, dolentem partem oleo prius inunctam, pollice, unam inter alteramve costam, vehementer fricare, ac versus dorsum pellendo ita urgere solent, ut ægrotus paulo post tussi corripatur, & semper fere sanguinem exspuat, illis insuper asserentibus, ab ea parte, ubi ingressus azygæ in cavam, seipsum acrem stimulum ad tussendum sentire.

XVII.

Ad faciliorem sputi expressionem in tracheam, ventrem musculi triangularis sub sterno inserti ex mente *Lancisii* opem ferre, absolum haud videtur. Non enim hic musculus tendi potest, quin thymus, subjecta vena cava, atque adeo quoque inosculatio azygæ, cum ipsa trachea necessario prematur, eo magis, si quando a congestione vasa inflata turgescant. Accedit motus musculorum intercostalium pro respiratione dilatatorius, ubi vasa tumida, in interstitiis musculorum summo cum dolore com-

D

primi,

primi, & viis in asperam arteriam apertis, anacatharsin promoveri necesse est.

XIIIX.

At enim vero, universam sputi copiam per venam azygam secerni, tanta fere laboraret difficultate demonstrandi, quantam membranæ pleuræ patronis imponderem, si ipsis præparatio hujus colluviei ex membrana solum derivanda esset. Hi uti non possunt non refugere ad vasa sangvifera, & majorum auxilia implorare, dum, vasa pleuræ minima id præstare non posse, cuilibet constat, quid quod, nec ego membranam ejusmodi tendineam nunquam serit tantam copiam secernere, imo materiam purulentam in ea conficere vidi, *Sennerto* per omnia adstipulante, quapropter in sangvine hoc potius latere massa verosimillimum videtur. Non enim quantitate solum peccare, ex qua aberrationes œconomiae pectoris, & motus congestorios supra demonstravimus, sed etiam a fero excedente, prout *Stablius* consentit, in crasi læsum esse, imo rheumatica diathesi laborare, sanguine sub primis jam dum diebus e vena misso, nobis

nobis ante oculos ponitur, crusta vel materia albicante ipsi supernatante, vel justo citius in polypeum quasi crassamentum coeunte. Unde propterea pro certo colligimus, massam feri extravasatam, copiam sputi suppeditare, connexionem vero porosam venarum cum trachea, pati tantum, ut trajiciatur & transcoletur. Neque hoc monstri quicquam alit, si quis perpendet, hujusmodi evacuationes aliis in corporis partibus quoque inveniri, & congestiones infimi ventris sanguineas, tales fluxiones ut plurimum comites habere, quid etenim tunica, quid viscere nobiliori, sputum alias secernente, nimirum pulmonibus opus est? cum a meris venis mucus serosus striatim cruentus, materiæ purulentæ sæpissime instar, in hæmorrhoidibus mucoso-albis, in primis evacuationibus menstruïs, fluore albo simplici, multisque sexcentis aliis, evacuationibus criticis percolari possit. Ut inde manifesto appareat, motibus salutaribus, omnes corporis vias alioquin impervias, patere, quidni vena azyga, in morbo costali solo, pro sputo percolando.

XIX.

Pulmonibus autem universum secretionis sputi officium derogare velle, ex parte contraria illorum, qui omnem ipsis tribuunt, pari jure improbandum esset, neque ita nostra mens est, cum potius in affectibus complicatis pleuropneumoniacis, non equidem substantiæ illorum membranaceæ, sed ex opinione recentiorum Physiologorum, apicibus porisque vasorum sangviferorum sputi coctionem primario tribuamus.

XX.

Ex his omnibus rite hætenus adductis, & ponderatis, confectum esse puto, quod antea insinuavimus, mechanismum venæ azygæ pro pleura, causam pleuritidis esse. Ut etiam, quæ prolixius disputavimus, in nervum cogantur, cuiuslibet apparebit, plus probabilitatis in nostra de vena azyga sententia inesse, quam veterum opinioni de pleura. Quod si videlicet, pleura membrana tantam inflammationem idiopathice non admittit, nec sputum sua natura præparare potest: Quod si, omnis inflammatio a sanguine depen-

dependet, vena autem azygos cum ramis unicum est vas, per ambitum pectoris divaricatum, quo læso circulus læditur sanguinis: Quod si structura azygæ, tum propter proportionem circuli ad venam cavam ipsi subordinatam, tum propter fornicem orificii musculosum, ad congestiones sanguineas aptior est, pleura: Quod si, complicatio nervorum cum ramis azygæ stagnationem promovere, adeoque tensione sua dolores punctorios seu pleuriticos facilius producit, quam pleura producere potest: Quod si denique præparatio sputi partim ex crasi sanguinis, partim ex nexu azygæ cum trachea expeditior est, quam ex conditione pleuræ, quis exinde non videt, satis præsidii nobis esse tum in structura pleuræ, tum in structura azygæ, tum in congestionibus sanguineis, tum in ortu dolorum, tum in præparatione sputi, ad defendendam sententiam veteribus adversam.

XXI.

Nemini jam mirum videatur, quod nomine pleuritidis usi simus, cum pleuram membranam propemodum, quanquam non per

omnia, a causa pleuritidis excludamus, quandoquidem vel tyroni in græcis ex evolutione Lexici notum esse potest, *πλευράν* non tantum membranam illam, quæ veteribus alias *ὑπεζωκὼς* dicitur, sed etiam costam seu latus denotare, atque sic pleuritidem nobis idem esse posse, quam morbum costalem seu lateralem, quorsum multos auctores, si opus esset, allegare possem. Neque temeritati tribuatur, quod coacti, definitionem pleuritidis vulgarem, qua differentiam specificam paulisper immutemus, (inviti alias antiquos lapides movere solemus, nec inficior, mihi sæpius antiquam Senis Coaci descriptionem placuisse, quam de Pleuritide ejusque differentia a Peripnevmonia *Lib. I. p. m. 15. 16. de morb.* dedit, ubi inprimis lectorem curiosum venularum intercostalium crebrior commemoratio delectabit:) in genere etiam definitionis huc usque constituto nihil desideratur. Consentimus quippe, pleuritidem esse inflammationem in ambitu pectoris; in eo vero liceat paulisper, modeste tamen, recedere a communi sententia, quod non in pleura, sed in venæ azygæ ramis tum ex sanguine abundante in crassi
lælo,

læso, tum mechanismo ipsius venæ oriatur. Consentimus quoque in divisione pleuritidis communiter recepta, quod sit vel vera exquisita febrem acutam inflammatoriam comitem habens, vel spuria seu notha, vel occulta, vel manifesta, vel ascendens, vel descendens, vel vaga, vel periodica, vel benigna, vel maligna, vel simplex, vel composita.

XXII.

Ad hæc vereor prætermittere, Pleuritidem nostram pro varietate partium inflammatarum varia fortiri nomina sicut etiam libenter concedimus *Stahlio*, quod Pleuritis prout a nobis descripta fuit, paulo rarior sit morbus, ita facile fieri potest, ut vel alteruter pulmonum lobus vel uterque inflammetur, quo casu nomina in medicorum scholis recentiorum more variari solent, nam si alteruter pulmonum lobus ardeat, *pleuropnevmonia* dici consuevit, si uterque *peripnevmonia*. Interim observandum puto, si accurate philosophari velimus, pleuropnevmonia non superficiale alterutrius pulmonum lobi inflammationem requirit, sed totalem,

lem, atque ad interiora penetrantem, annuente Viro Cl. jam laudato. Quod si vero eveniat, ut pulmones ita superficialiter inflammantur, illud non fieri existimo, nisi per consensum venarum bronchialium, atque veram eandemque simplicem pleuritidem manere. Quapropter inique, meo quidem iudicio, carpitur *Laurentius* a *Gvelfalione*, quod quatuor pleuritides statuerit, intercostalem nempe, quæ superiorum costarum existit, hypochondriacam, quæ inferiorum est & notharum, anticam, quæ sterni, tandemque thoracicam, quæ dorsalis appellatur, unde subdit, a quatuor venis derivari, priorem a ramo intercostali, secundam azyga, tertiam mammaria, quartam a thoracicis. Hic Vir, ut ingenue dicam, quid sentiam, hac quadruplicis pleuritidis divisione, ignorantiam Anatomices accuratioris! haud levem prodit quidem, si vero ea poluisset scientia, qua recentiores nostri, plane non dubito, quin parem nobiscum foverit opinionem, parique sermone fuerit elocuturus, atque hinc potius excusandus erat *Gvelfalioni*, quam rigoroſe taxandus.

XXIII.

Nonnullæ antiquioribus usuales Pleuritidis differentiæ, recentiorum dogmatibus itidem accommodari possunt, nec usu in historia morborum carent. Ita pleuritis sicca, juxta *Hippocrat.* pulmonibus exarescentibus incongrue adscripta, de ea erit interpretanda, quæ ægrotum citra sputi vel evacuationem, vel ejus suppressionem cum gravissima tussi jugulat, vel quæ ex mente *Langii* mucos ita tenui & non rite viscido constat, ut fistulæ pulmonalis parietibus adhærere, adscendere, & exscreari possit, sed incrassantibus medicamentis, ut promoveatur, opus habeat. Pleuritis serosa, seu catarrhalis, a fluxionibus capitis versus pectus irruentibus, sanguineæ opponitur. Illa, uti criticas evacuationes feri, in capite suppressas atque cacochymiam respicit, sic hæc plethoram & congestiones sanguinis pro fundamento habet, & satis superque arguit, medicos parentes ea jam tum approbasse, quæ recentiores magis perspicue demonstrant.

E

XXIV.

XXIV.

Propterea haud necessarium esse arbitror, ut, tum reliquas causas remotiores, tum diagnosin proluxiorem atque prognosin, tum totam therapiam specialem, annectamus, cum omnia nostræ definitioni ex asse quadrent, nec invicem sibi contrariantur. Ex posterioris fontibus tantum chirurgicis adhuc annotantes, scarificationis in latere affecto Pleuritide, nec non usus hirudinum, in praxi moderna haud frequentem inveniri mentionem, cum jam *Celsus*, *VVil-lisius*, & *Rulandus*, præsertim ventosarum circa scapulas, nec non *Foubertus* & *Heurnius* sanguifugarum circa nates, svasores extiterunt. *Lancisius* cucurbitulas supra locum dolentem cute prius incisa affixas, tum in vera, tum notha Pleuritide, interdum post sectam jam venam, præstantissimam medelam attulisse expertus est, incantamenti siquidem instar, ut ait, educto sanguineo stimulo, dolores evulso, & febrim mitigatam fuisse, modo non pulmones afficiantur aut sputum critice erumpat. Vere dignæ igitur hæ essent observationes, ut etiam apud nos,
earum

earum virtus in subjectis succulentioribus, & plethoricis, comprobaretur, asserente inprimis *Celfo* modo laudato, cucurbitulas, omissa quoque propter defectum virium Phlebotomia, secure applicari posse.

XXV.

Quod reliquum est, velim existimes B. L. hisce pagellis nonnulla insuper addi potuisse, cuncta vero nobis, intra limites Speciminis Inauguralis nos continentibus, ex scriptis Medicorum priscis æque ac modernis ad scopum spectantia, haud transcribenda fuisse. Sin igitur palato forsan Tuo arrideant, mecum benevole consentias, sin minus, conatus haud, quæso, improbes, quin Tibi persvadeas potius, me exercitii gratia dixisse

TANTVM.

NOBI-

NOBILISSIMO ATQVE CLARISSIMO CANDIDATO

S. P. D.
PRAESES.

Pleuritidis verae, veram atque genuinam causam pariter ac sedem dum exponis, arduum satis atque difficile in Te suscipis negotium conficiendum. Hoc enim argumentum non ita pridem Summorum in Italia Medicorum exercuit ingenia, qui haecenus recepta in Scholis opinione non contenti, paulo accuratius in veritatem hujus rei inquirentes, veteribus placitis nova inventa addiderunt, morbiq; lateralis rationem dilucide magis & distincte ob oculos quasi posuerunt. De hac vero materia solide, erudite atque eleganter disseruisti, in praesenti abs TE elaborato Specimine Inaugurali, in quo ingenii TVI vires, eruditionemque egregiam, ejusdemque haecenus abs TE comparatos magna cum solertia Thesauros, satis superque demonstras. Dum itaque vestigiis majorum TVORVM, & maxime Beati TVI Parentis, Viri quondam Optimi & in Arte Salutari celeberrimi insistis, ego certe hac de re vehementer laetor, TIBIque de praesenti eruditionis TVAE insignis Specimine, nec non de suscipiendo itinere erudito ad exteras nationes ex animo gratulor. Age Doctorande Clarissime, inquire porro, quemadmodum haecenus fecisti, in veritates & rationes nostrae artis, remque TVAM apud externos etiam age feliciter. Deus vero immortalis adsit sua gratia in posterum tuis conatibus, & TE Itineris labores sustinentem semper saluum atque sospitem praestet, ita ut TE eodem per divinam gratiam feliciter confecto, in Patriam dulcissimam reducem, & multis artibus auctum locupletatumque, suaviter complecti, TEque cum TVIS mihi summopere suspiciendis, bene valere pergaudere queamus. Ceterum TE PATRONIS Illustrissimis ac Summis humillime commendo, atque, ut TE TVOSque conatus clementer ac gratiose ulterius velint respicere, devotissime precor.